

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету іноземних мов

Світлана ВІРОТЧЕНКО

30 червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія перекладу: теоретичні та прикладні аспекти

рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
галузь знань	В Культура, мистецтво, гуманітарні науки
спеціальність	B11 філологія
освітня програма	B11 Філологія (германські мови, література зарубіжних країн та перекладознавство)
вид дисципліни	за вибором
факультет	іноземних мов

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету іноземних мов (інституту, центру)

“30” червня 2025 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)

Ребрій О.В., д.ф.н., проф., завідувач кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша;

Програму схвалено на засіданні кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови
“26” червня 2025 року, протокол № 21

Завідувачка кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови

к.ф.н., доц. Ірина МОРОЗОВА

Програму схвалено на засіданні кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша
“27” червня 2025 року, протокол № 17

Завідувач кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша

д.ф.н., проф. Олександр РЕБРІЙ

Програму схвалено на засіданні кафедри ділової іноземної мови та перекладу
“19” червня 2025 року, протокол № 12

Завідувач кафедри ділової іноземної мови та перекладу

д.ф.н., проф. Ірина ШЕВЧЕНКО

Програму схвалено на засіданні кафедри романо-германської філології
“25” червня 2025 року, протокол № 17

Завідувачка кафедри романо-германської філології

к.ф.н., доц. Ірина ХОЛМОГОРЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Філологія (германські мови, література зарубіжних країн та перекладознавство)»

Гарант освітньо-професійної програми

д.ф.н., проф. Ірина ШЕВЧЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна “30” червня 2025 року, протокол № 7

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

к.п.н., доц. Анна КОТОВА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Історія перекладу: теоретичні та прикладні аспекти» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки Третій освітньо-науковий рівень (доктор філософії)
спеціальності В11 Філологія

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Історія перекладу: теоретичні та прикладні аспекти» є формування у студентів загальних і професійно-орієнтованих комунікативних мовленнєвих компетенцій для успішного формування та подальшого розвитку навичок перекладацької діяльності, підготовки до самостійної розробки окремих питань історії перекладу та ведення науково-дослідницької роботи, усвідомлення фундаментального наукового принципу зв'язку між історією, теорією та практикою. Виконання поставленої мети є важливою складовою формування фахової наукової компетентності аспірантів.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- засвоїти теоретичні засади історії перекладу та перекладознавства;
- дослідити роль, місце та еволюцією перекладу як виду діяльності в умовах різних соціо-історичних епох та культурних станів суспільства;
- вивчити періодизацію та історію розвитку перекладу та думок про переклад, сучасний стан дисципліни, її моделі та методи;
- вивчити походження методів, які перекладознавець використовує, та їхні обмеження;
- дослідити роль перекладу в розвитку світової культури та зміцненні міжнародних відносин.

1.3. Кількість кредитів 3

1.4. Загальна кількість годин* 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
18 год.	0 год.
Практичні, семінарські заняття	
6 год.	0 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
66 год.	0 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
-	

1.6.Дисципліна забезпечує такі компетентності і програмні результати навчання:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Навички використання традиційних і новітніх інформаційних і комунікаційних технологій для збору, критичного узагальнення, аналізу та синтезу матеріалу дослідження, оприлюднення отриманих результатів.

ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), ставити і вирішувати дослідницькі і практичні завдання, розробляти шляхи їх розв'язання, проводити самостійні ґрунтовні дослідження на високому науковому рівні та впроваджувати їх у практику.

ЗК 7. Здатність ініціювати та розробляти дослідницькі пропозиції для грантових і проєктних заявок у сфері філології та гуманітарних наук, брати участь у програмах академічної мобільності.

ЗК 8. Здатність до критичної самооцінки, безперервного професійного розвитку й навчання протягом життя, зокрема в суміжних галузях знань, а також до продовження наукових досліджень на здобуття наукового ступеня доктора наук.

Фахові компетентності:

ФК 1. Розуміння провідних методологічних напрямів, взаємозв'язків між ними, уміння аргументовано обирати, опрацьовувати, систематизувати та критично узагальнювати теоретичні джерела власного наукового дослідження.

ФК 2. Здатність збирати матеріал дослідження, створювати корпуси перекладів, проводити аналіз за допомогою новітніх інформаційних технологій та систематизувати дані.

ФК 3. Здатність генерувати наукову проблему, формулювати робочу гіпотезу дослідження, що передбачає критичне переосмислення існуючих знань та створення нових, зокрема на засадах міждисциплінарного підходу.

ФК 4. Здатність розв'язувати сформульовану наукову проблему, створювати обґрунтовані теоретичні моделі досліджуваних феноменів, застосовувати сучасні методологічні підходи, інструменти та методи аналізу, а також залучати дані міждисциплінарних досліджень, зокрема в умовах, що потребують нових стратегічних рішень.

ФК 6. Глибоке розуміння, збереження, творчий розвиток і популяризація ключових досягнень українських і харківських науковців-філологів, зокрема в галузях германістики, зарубіжної літератури та перекладознавства.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

ПРН1. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, на засадах вільного і критичного мислення розуміти теоретичні й практичні проблеми, виокремлювати наукові лакуни та бачити перспективи їх дослідження.

ПРН2. Знати науковий доробок учених України і харківської лінгвістичної школи; цінувати, зберігати, поширювати їхні здобутки і творчо застосовувати у власних розвідках.

ПРН3. Формулювати робочі гіпотези для поглиблення й розширення наукових досліджень; генерувати та обґрунтовувати власні наукові концепції; застосовувати оригінальні та нестандартні підходи в науковій, освітній, професійній і соціокультурній діяльності.

ПРН4. Обирати адекватну методологію дослідження в сфері германістики, літературознавства, перекладознавства, застосовувати сучасні методи збору та аналізу даних, розробляти послідовні стратегії їх опрацювання в умовах наукової невизначеності, що потребує інноваційних підходів і прогнозування.

ПРН5. Дотримуватись норм наукової етики, академічної доброчесності та принципів інтелектуальної власності у здійсненні науково-інноваційної та професійної діяльності, проведенні власних досліджень та оприлюдненні їхніх результатів у письмовій або усній формі.

1.8. Пререквізити: диплом бакалавра з філології; блок дисциплін перекладознавчого напрямку

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Семестр 2

Розділ 1. Історія перекладу та перекладацької думки.

Тема 1. Історія практики перекладу та історія теорії перекладу: визначення, моделі, методи..

Історія перекладу як складова частина перекладознавства. Ключова роль перекладу в розвитку світової культури. Історизм у перекладі як зміна різного до нього ставлення та основної тенденції перекладу. Періодизація історії перекладу та думок про переклад.

Тема 2. Роль перекладів конфесійної літератури Позиції світових релігій щодо перекладу. Суперечки про переклад Біблії. Переклад Біблії на національні літературні мови. Переклади буддистських текстів китайською мовою. Найвідоміші переклади Біблії, Корану, Тори. Початок стилістики. Знамениті переклади Біблії: Септуагінта, Вульгата, Лютера, Тиндейла, короля Якова. Кирило та Мефодій. “Острозька” Біблія. Українська Біблія (П.Куліша, Пулюя, Нечуя-Левицького; Огієнка; Хоменка та інших).

Тема 3. Переклад у стародавні часи: Єгипет, Месопотамія, стародавній Греція та Рим.

Легенда про Вавилонську вежу. Переклад як інструмент збереження традиції. Чому переклад у Стародавній Греції не грав значної ролі. Зародження перекладу у Стародавньому Римі: Лівій Андронік, Гней Невій. Переклад драматичних творів: Енній, Стацій, Плавт, Теренцій. Погляди Цицерона, Горація, Плінія Молодшого, Квінтіліана та Авла Геллія на переклад. Переклад поезії (Катулл, Горацій, Вергілій) - imitatio. Переклад прози: Ієронім Стридонський, Боецій, Касіодор.

Тема 4. Переклад у Середні віки.

Середньовічні латинські переклади. Переклад в Ірландії (Ерігена). Переклад в Англії (Беда, король Альфред, Ельфрік; Чосер, Лідгейт, Кекстон). Переклад в Німеччині (Ноткер, жінки-перекладачки лицарських романів). Переклад у Франції (перекази 12 ст., Жан де Мен, коло Карла V, переклад у Провансі). Переклад в Іспанії: «Толедська школа», коло короля Альфонса X, переклади на каталанську. Переклади в Італії: Анастасій Бібліотекар. Переклад у часи середньовіччя в Східній Європі та Візантії. Переклад у Візантії та роль її культури в живленні інших (Максим Плануд, Хризолор). Значення для історії культури слов'ян та роль в історії перекладу просвітителів Кирила та Мефодія. Переклад в Болгарії та Сербії (Преславська та Охридська школи, Тирновська школа перекладу). Переклад в Київській Русі. Переклад в українських землях в XIV-XVII ст.. Переклади сирійською. Переклад в Арабському Халіфаті в VII – XIII ст. (ібн аль-Мукаффа, Хунайн Ісхак, Табіт Курра). Переклад перською. Переклад в Індії та Японії.

Тема 5. Переклад в епоху Відродження.

Латинські переклади гуманістів (школа Хризолора, Леонардо Бруні, Марсело Фічіно, переклади наукових праць, Еразм). Переклади на італійську. Переклад у Франції XVI ст.: становлення французької літературної мови та переклади творів античних часів (Етьєн Доле, Жак Амю, Ж. дю Белле). Переклад в Англії XVI - поч. XVII ст.: переклади Біблії, переклади класичної та іншої світської літератури). Переклад в Німеччині (А. фон Ейб, Генріх Штейнхофель, Ніколас фон Віле, Мартін Опітц). Лютер та його переклад Біблії. Переклад в Іспанії (Хуан Луїс Вівес). Переклади в Польщі (Лукаш Гурницький, переклади Біблії).

Тема 6. Переклад в епоху класицизму.

Переклад у Франції в XVII-XVIII ст.: Les Belles Infideles (д'Абланкур). П.-Д.Юе – супротивник “прикрашаючого” перекладу. Переклад у Великій Британії в XVII-XVIII ст. (Драйден, Поп, Тайтлер). Переклад в Німеччині в добу раціоналізму (Й.-Х. Готтшед та лейпцізьке коло; швейцарський гурток Бодлера та Брайтінгера). Переклад в Польщі часів Просвітництва (П. Кохановський, Ф.-К. Дмуховський). Переклад в епоху бароко та Просвітництва в Італії (М. Чезаротті). Переклад в Україні XVII-XVIII ст.

Розділ 2: Переклад у XIX-XXI сторіччях: як історія перекладу формує його теорію

Тема 1. Переклад в епоху романтизму.

Формування німецьким романтизмом нового розуміння перекладу. Гердер і Фосс. Переклади Шекспіра Шлегелем та теоретичні погляди Ф. Шлайєрмахера. Стратегії перекладу: натуралізація (У фон Віламовіц-Меллендорф) та очуження (В. Беньямін). Переклади доби романтизму у Франції (мадам де Сталь, Шатобріан, Л. де Лілль, П.-Е. Літре). Переклад у Великій Британії в XIX ст. (Кольрідж, Г.Ф. Кері, Г.Д. Россетті, переклади із східних мов – Р. Бартон, Дж.Фітцджералд). Дискусія про переклад між М. Арнольдом та Ньюменом. Переклад польського національного відродження (Ц. Норвід). Чеське національне відродження (Юнгманн).

Тема 2. Світові тенденції перекладу у XX – XXI ст.

Періодизація історії перекладознавчих вчень (Дж. Стейнер, С. Баснет, Е. Честерман). Питання теорії перекладу в працях англійських перекладознавців (Дж. Драйдена, А. Тайтлера, Дж. Кетфорда, П. Ньюмарка). Перекладознавство у Франції та Канаді (Ж.-П. Віне та Ж. Дербельне; Ж. Мунен, Д. Селескович та М. Ледерер). Лінгвістичне перекладознавство в США (Р. Якобсон, Ю. Найда). Розвиток теорії перекладу в Німеччині (В. Гумбольд, Ф. Шлайермахер, Гете, В.Беньямін, К. Райс). Відхід від лінгвістичних теорій перекладу: Скопос-теорія Г.Фермеєра, Ю. Гольц-Мянттярі. Полісистемний підхід до перекладу (Г. Турі, А.Лефевр, С. Басснет). Соціологічні підходи до перекладу (М.Вольф, Ж. Гуанвік, Д. Сімеоне, Т. Германс, С. Тюленев, Г. Бузелен). Когнітивний підхід у дослідженні перекладу.

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
РОЗДІЛ 1. Історія перекладу та перекладацької думки						
Тема 1. Історія практики перекладу та історія теорії перекладу: визначення, моделі, методи.	7	2				5
Тема 2. Переклади конфесійної літератури	8	2				6
Тема 3. Переклад у стародавні часи: Єгипет, Месопотамія, стародавні Греція та Рим.	7	2				5
Тема 4. Переклад у Середні віки	8	2				6
Тема 5. Переклад в епоху Відродження	7	2				5
Тема 6. Переклад в епоху класицизму	8	2				6
Практичні заняття за першим розділом	15		4			11
Разом за Розділом 1	60	12	4			44
РОЗДІЛ 2: Переклад у XIX-XXI сторіччях: як історія перекладу формувє його теорію						

Тема 1. Переклад за доби романтизму	8	2				6
Тема 2. Світові тенденції перекладу XX – XXI ст.	7	2				5
Тема 3. Короткий нарис з історії перекладознавства. Відхід від лінгвістичних теорій перекладу	8	2				6
Практичні заняття за другим розділом	7		2			5
Разом за Розділом 2	30	6	2			22
Усього годин за навчальний рік	90	18	6			66

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія перекладу та перекладацької думки: функції перекладу	2
2	Особливості перекладу сакральної літератури в різних релігіях	2
3	Переклад у XIX-XXI сторіччях: як історія перекладу формує його теорію	2
	Разом	6

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість Годин Денне		Форми контролю
1	Тема 1.1 Історія практики перекладу та історія теорії перекладу: визначення, моделі, методи.	3		Включено до поточного та підсумкового контролю
2	Тема 1.2 Переклади конфесійної літератури	3		
3	Тема 1.3 Переклад у стародавні часи: Єгипет, Месопотамія, стародавні Греція та Рим.	2		
4	Тема 1.4 Переклад у Середні віки	2		
5	Тема 1.5 Переклад в епоху Відродження	2		
6	Тема 1.6 Переклад в епоху класицизму	2		
7	Тема 2.1 Переклад за доби романтизму	2		
8	Тема 2.2 Світові тенденції перекладу XX – XXI ст.	2		

9	Тема 2.3 Короткий нарис з історії перекладознавства. Відхід від лінгвістичних теорій перекладу	3	
10	Укладання письмового завдання (есе «Портрет перекладача ») і подання на платформу Moodle	40	
11	Укладання мультимедійної презентації матеріалу	5	
	Усього годин	66	

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені планом

7. Методи навчання

- Словесні методи: розповідь, бесіда, лекція.
- Наочні методи: демонстрація, мультимедійна презентація, ілюстрація.
- Практичні методи: розв’язання проблемних завдань
 - в усній формі;
 - у письмовій формі (конспекти, проекти, переклади, тест та ін.)
- Робота з підручником.
- Відеометод, аудіометод.
- Метод самоконтролю.

8. Методи контролю

- Письмові: подання у письмовій формі есе «Портрет перекладача» або статті, тест
- Усні: участь у дискусії на практичних заняттях.
- Мультимедійні: мультимедійна презентація матеріалу відповідно до теми есе й дисертації обсягом до 10 хвилин звучання.
- Самоконтроль (самостійне оцінювання своїх знань здобувачами, самоаналіз).

9. Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю в формі заліку

		Сума
Поточний контроль, самостійна робота	Підсумкова робота	
Усього 60, з них: (мультимедійна презентація –18; усні відповіді на практичних – 12; есе – 30)		100
60	40	

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку, або екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Самостійна робота (есе “Портрет викладача”*) за матеріалами курсу у письмовій формі – 30 балів (за умов самостійності та повноти висвітлення питання):

аспект	кількість балів
Формулювання теми з урахуванням новітнього доробку науки	2
Структура роботи (наявність вступу, основної частини, висновків, списку літератури, хронологічної таблиці життя та творчості перекладача на тлі основний подій його доби)	3
Висвітлення у вступі релевантних біографічних відомостей, історичного опису літературного, культурного, релігійного чи політичного контексту тієї доби, за якої цей перекладач жив	5
Повнота розкриття теми: аналіз, порівняння і критичне узагальнення, наукових підходів; знання наукової літератури, у т.ч. новітньої, оцінка значення перекладацького доробку перекладача; його концепція перекладу; уявлення про його творчий метод	5
Адекватність емпіричного матеріалу	5
Достовірність, логічність і аргументованість висновків	5
Оформлення тексту і списку літератури із дотриманням бібліографічних стандартів, визнаних МОН України	3
Академічна доброчесність і відсутність запозичень	2
Загалом	30

***Есе** «Портрет перекладача» включає наступні складові: релевантні біографічні відомості, історичний опис літературного, культурного, релігійного чи політичного контексту тієї доби, за якої цей перекладач жив; оцінка значення його перекладацького доробку; його концепція перекладу; уявлення про його творчий метод, якщо такі дані існують. Коротка хронологічна таблиця життя та творчості перекладача на тлі основний подій його доби. Використана література.)

Критерії оцінювання мультимедійної презентації – максимум 18 балів, а саме:

аспект	кількість балів
Адекватність обсягів графічного/мультимедійного та усного складників	2
Структура презентації (вступ, основна частина, висновки, література)	3

Повнота розкриття теми: аналіз і критичне узагальнення, наукових підходів на базі наукової літератури, у т.ч. новітньої	3
Адекватність теоретичного підґрунтя, емпіричного матеріалу і методів	3
Оформлення презентації	3
Усна подача презентації	3
Академічна доброчесність і відсутність запозичень	1
Загалом	18

Критерії оцінювання усної відповіді на практичних заняттях— максимум 12 балів

аспект	кількість балів
Повнота розкриття теми: аналіз, порівняння і критичне узагальнення, наукових підходів	4
Адекватність наведених прикладів	3
Аргументованість, логічність і послідовність відповіді, адекватне використання термінології науки; переконливість викладу	3
Знання світової наукової літератури, у т.ч. новітньої, та доробку вітчизняної науки	2
Загалом	12

Аспірант допускається до підсумкового семестрового контролю за умови набрання мінімальної кількості – 30 балів.

Критерії оцінювання формалізованого залікового тесту з дисципліни “Історії перекладу: теоретичні і прикладні аспекти”

платформа Moodle
обсяг: 40 запитань з 4 варіантами відповіді кожне,
кількість балів: 40. За кожну правильну відповідь – 1 бал.
Час на виконання: 40 хвилин.

Результати неформального навчання можуть бути визнані за наявності підтверджуючих документів (сертифікатів, довідок, описів навчальних програм), якщо вони засвідчують досягнення результатів навчання, співвідносних із цілями курсу.

Прикладами релевантної неформальної освіти можуть бути:

- онлайн-курси (Coursera, Prometheus тощо) за тематикою навчальної дисципліни;
- участь у сертифікованих тренінгах і семінарах, присвячених культурним аспектам комунікації або мовній різноманітності;
- сертифіковані програми з академічної комунікації або глобальної освіти, проведені міжнародними організаціями чи університетами.

Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному

університеті імені В.Н. Каразіна. Рішення ухвалюється комісією факультету на підставі поданого пакета документів від здобувача освіти.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
0-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Енциклопедія перекладознавства: у 4 т. Т. 1: пер. з англ./ за ред. Іва Ґамб'є та Люка ван Дорслара ; за заг. ред.: О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого. Вінниця : Нова Книга, 2020. 584 с. (Серія UTTU Series).
2. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 2 : пер. з англ./ за ред. Іва Ґамб'є та Люка ван Дорслара ; за заг. ред.: О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого. Вінниця : Нова Книга, 2020. 276 с.
3. Енциклопедія перекладознавства: у 4 т. Т. 3 : пер. з англ./ за ред. Іва Ґамб'є та Люка ван Дорслара ; за заг. ред.: О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого. Вінниця : Нова Книга, 2021. 314 с. (Серія UTTU Series).
4. Кальниченко О.А. Історія перекладу та думок про переклад у стародавні часи. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2013. 184 с.
5. Кальниченко О.А., Подміногін В.О. Короткий курс з історії перекладу та перекладацької думки: [електронний ресурс]. 638 с. (комп'ютерна версія знаходиться на кафедрі).
6. Gambier, Yves and Lieven D'Hulst (eds.). A History of Modern Translation Knowledge: Sources, Concepts, Effects. Amsterdam, John Benjamins, 2018.
7. Hermans, Theo. Translation and History: A Textbook. Abingdon, Oxon ; New York : Routledge, 2022. 162 p.
8. Merkle, Denise and Brian James Baer (eds.). The Routledge Handbook of Translation and Censorship. London and New York: Routledge, 2025..
9. Rundle, Christopher, Anne Lange & Daniele Monticelli (eds.) The Routledge Handbook of Translation History. London & New York: Routledge. 2022.
10. Rundle, Christopher, Anne Lange & Daniele Monticelli (eds.). The Routledge Handbook of the History of Translation Studies. London & New York: Routledge. 2024.
11. Rizzi, Andrea, Birgit Lang & Anthony Pym. What is Translation History? A Trust-Based Approach. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2019.

Допоміжна література

- 1.Джугастрянська Ю., Стріха М. Важлива пам'ятка з історії українського перекладознавства. *Новий Протей – Вип. 1.* / гол. ред. Олександр Кальниченко. Вінниця: Нова Книга, 2015. С.133–135.
2. Кальниченко О.А., Подміногін В.О. Історія перекладу та перекладацької думки в текстах та коментарях. Частина 1. Харків.: Вид-во ХГУ "НУА", 2005. 132 с.

3. Кальниченко О.А., Подміногін В.О., Кальниченко Н.М. Історія перекладу та думок про переклад у текстах та коментарях. Ч. 2. Пізня античність. Перекладачі – творці писемностей : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Харків: Вид-во НУА, 2015. 172 с.
4. Кальниченко О.А. Історія перекладу та перекладацької думки в текстах та коментарях. Частина 3. Середні віки. [електронний ресурс]. 254 с. (комп'ютерна версія знаходиться на кафедрі).
5. Кальниченко О.А. Переклад в арабському світі VII – XIII ст. *Вч. зап. ХГІ НУА, т. VII*. Харків: Око, 2001. С. 384 – 394.
6. Кальниченко О.А., Подміногін В.О., Трактат Фрідріха Шлейєрмахера „Про різні методи перекладу” та його значення для сучасного перекладознавства. *Вчені записки ХГІ „НУА”. Т. VIII*. 2002. С. 503 – 533.
7. Кальниченко О.А., Полякова Ю.Ю. Володимир Миколайович Державин. Про мистецтво перекладу: статті та рецензії 1927 – 1931 років. Хрестоматія вибраних праць Володимира Державина з теорії та критики перекладу до курсу «Історія перекладу» для студентів, що навчаються за спеціальністю «Переклад» / Укладачі Леонід Черноватий і В'ячеслав Карабан. Вінниця : Нова Книга, 2015 . 296 с.
8. Кальниченко О.А., Кальниченко Н.М. Призначення історії перекладознавства. *Філологічні трактати*, 2010, том.2, №3. Суми-Харків. С.145 – 149.
9. Кальниченко О.А., Полякова Ю.Ю. Українська перекладознавча думка 1920-х - початку 1930-х років: хрестоматія вибр. пр. з перекладознавства до курсу "Історія перекладу" для студ., що навч. за спец. "Переклад". Вінниця: Нова книга, 2011. 503 с.
10. Кальниченко О.А. Харківський університет і переклад: теорія, практика, особистості. *Сузір'я Інни Мельницької : антологія / упоряд. та передмова О. А. Кальниченко ; ред. передмови та біографічних довідок Л. М. Черноватого ; кафедра теорії та практики пер. анг. мови Харківського нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна*. Вінниця : Нова Книга, 2013. С. 4 – 33.
11. Коломієць Л., Кальниченко О. (2023) Кінець імперії: українські художні переклади з російської як артефакт. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія. Том 54 № 1-2.
12. Коломієць Л.В. Український художній переклад та перекладачі 1920 - 30-х років : матеріали до курсу "Історія перекладу" : навч. посіб. Київ : Київ. ун-т, 2013. 559 с.
13. Коломієць Л.В., Москаленко М.Н. Опис художніх перекладів 1920-1930-х років// Хист і глузд: теорія та практика перекладу. Харків : Акта, 2011. С.276 – 369.
14. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу. Київ: Юніверс, 2002.
15. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця: Нова книга, 2000.
16. Кочур Г. Література та переклад: Дослідження, рецензії, літературні портрети, інтерв'ю : [у 2-х т.] / Г. Кочур. Київ : Смолоскип, 2008.
17. Лукаш Микола Прогресивна західноєвропейська література в перекладах на українську мову (Доповідь на нараді Співки Радянських Письменників України в справі художніх перекладів 16 – 18 лютого 1956 року) / [відновлено Б. Черняковим]. *Протей* / [редкол. О. Кальниченко (голова) та ін.]. Вип. 2. Харків: Вид-во НУА, 2009. С. 560–605.
18. Москаленко М. Н. Тисячоліття: Переклад у державі слова. *Тисячоліття: Поетичний переклад України-Русі*. Київ: Дніпро, 1995. С. 5–38.
19. Новий Протей: навчально-методичні матеріали для студентів вищих навчальних закладів до курсів «Історія перекладу», «Історія українського перекладознавства», «Вступ до перекладознавства» та «Теорія перекладу» / гол. Редактор Олександр Кальниченко. Вінниця : Нова Книга, 2015. Вип. 1.
20. Стріха М. Український переклад і перекладачі: між літературою і націєтворенням. Київ : Дух і Літера, 2020. 520 с.
21. Українське перекладознавство ХХ сторіччя : бібліографія / ЛНУ імені Івана Франка, НТШ ; уклад Т. Шмігер ; [автори передм. : Р. Зорівчак, Т. Шмігер ; наук. ред. Р. Зорівчак]. Львів, 2013.
22. Чередниченко О.І. Переклад і перекладознавство в незалежній Україні: підсумки і перспективи. Стил і переклад. Вип.1 (8). Київ: ВПЦ "Київський університет", 2022. С. 18-81.
23. Черноватий Л.М., Карабан В.І., Подміногін В.О., Кальниченко О.А., Радчук В.Д. Олександр Фінкель: забутий теоретик українського перекладознавства: [Зб. вибр. пр.] Вінниця: Нова Кн., 2007. 438 с.

24. Шмігер Т.В. Перекладознавчий аналіз – теоретичні та прикладні аспекти: давня українська література сучасними українською та англійською мовами. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 510 с.
25. Шмігер Т. Історія українського перекладознавства ХХ сторіччя . Київ : Смолоскип, 2009. 342 с.
26. Шмігер Тарас Історія українського перекладознавства = A History of Ukrainian translation studies : навч. посіб. / Т. Шмігер. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 180 с
27. Chesterman A. *Memes of Translation: The Spread of Ideas in Translation Theory*. Amsterdam: John Benjamins, 1997.
28. Delisle J., Woodsworth J. (eds.) *Translators through History*. Amsterdam and Philadelphia: John Benlamins, 2012.
29. D'hulst L. *Translation History. Handbook of Translation Studies/* ed. by Yves Gambier and Luc van Doorslaer, vol. 1. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins, 2010. P. 397–405.
30. Kalnychenko O., Kolomiyets L. *Translation in Ukraine during the Stalinism Period: Literary Translation Policies and Practices/* Oleksandr Kalnychenko and Lada Kolomiyets // *Translation Under Communism/* Edited by Christopher Rundle, Anne Lange and Daniele Monticelli. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2022. P. 141 – 172.
31. Kalnychenko, Oleksandr and Lada Kolomiyets. *Translation and Censorship in Ukraine under Russian and Austrian Rule, 1800–1917. The Routledge Handbook of Translation and Censorship/* Denise Merkle and Brian James Baer (eds.). London and New York: Routledge 2025. Pp. 165-176.
32. Kalnychenko, Oleksandr, and Natalia Kamovnikova. “Teaching Translation: Academic Courses in ‘Translation Theory and Practice’ of the early 1930s.” *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Серія «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов»*. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. Вип. 91. 2020. С. 147-155.
33. Kolomiyets, Lada and Oleksandr Kalnychenko. *Translation and Censorship in Soviet and Independent Ukraine. The Routledge Handbook of Translation and Censorship/* Denise Merkle and Brian James Baer (eds.). London and New York: Routledge. 2025. Pp. 243-260.
34. Pym A. *Method in Translation History*. Manchester: St. Jerome Publishing, 1998.
35. Robinson D. *Western Translation Theory from Herodotus to Nietzsche*. Manchester: St. Jerome Publishing, 1997.
36. Rundle C. *Historiography. Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. 3rd Edition, Abingdon : Routledge, 2019. P. 232 – 237
37. Rundle C., Rafael V. *History and Translation. Border Crossings. Translation and Studies and Other Disciplines/* Gambier Y. and L. van Doorslaer (eds.), 2016. Amsterdam: John Benjamins. P. 23–48
38. Santoyo J.-C. *Blank Spaces in the History of Translation Charting the future of translation history: current discourses and methodology ;* [G. L. Bastin and P. F. Bandia (eds.)]. Ottawa : University of Ottawa Press, 2006. P. 11-43.
39. Schippel L. *Going East: Discovering New and Alternative Traditions in Translation Studies/* ed. by Larisa Schippel, Cornelia Zwischenberger. Berlin: Frank & Timme, 2017. 535 p.
40. Venuti L. *Translation, History, Narrative. Meta*. 2005. Vol. 50. No 3. P. 800-816.
41. *Übersetzung/ Translation/ Traduction: International Encyclopedia of Translation Studies // Encyclopédie internationale de la recherche sur la traduction / Ein internationales Handbuch zur Übersetzungsforschung ;* [Harald Kittel, Armin Paul Frank, Norbert Greiner, Theo Hermans, Werner Koller, José Lambert, Fritz Paul (Eds.)]. – Teilband 2. – Berlin, New York : Walter de Gruyter, 2007.

16

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

EBSCO Publishing – багатoproфільна база даних, яка нараховує понад 4600 журналів. (Доступ з Інформаційного центру "Вікно в Америку", Центральна наукова бібліотека ХНУ імені В.Н. Каразіна)

Додаткові інформаційні ресурси розташовані на сторінці кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша ХНУ імені В.Н. Каразіна:
<http://foreign-languages.karazin.ua/ru/departments/english-translation-theory-and-practice/library-4>.